

IRAK

DERİ VE AYAKKABI SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih : Ekim 2025

Raporu Hazırlayan: Musul Ticaret Ataşeliği

DERİ VE AYAKKABI SEKTÖRÜ

IRAK

1. Ülke Pazarında Deri ve Ayakkabı Sektörü

Küresel durumda ayakkabı sektörü; farklı erkek, kadın ve çocuk ayakkabılarından kayak botları ve koruyucu ayakkabılar gibi daha özel ürünlere kadar çok çeşitli malzeme ve ürünleri kapsayan bir sektördür. Deri ve deri mamulleri ise daha çok emeğin yoğun olduğu ve Türkiye’den de birçok ülkeye ihracatın gerçekleştiği bir sektördür. Deri ve deri mamulleri üretim endüstrisinin 2023 yılı büyüklüğü 390 milyar doları aşmıştır. Yıllık ortalama %4,8’lik bir oranla büyümesi öngörülen deri işleme ve üretim sektör büyüklüğünün 2032 yılında 598 milyar doları aşacağı tahmin edilmektedir. Küresel ayakkabı pazarında, Çin 118 milyar dolarlık gelir ile küresel pazarda lider konumdadır. Dünya genelinde sürdürülebilir ayakkabılara olan talep artmaya devam ederken, İtalya ve İspanya yenilikçi, çevre dostu malzemeler ve üretim yöntemleri ile öne çıkmaktadır. Irak’ta deri ve ayakkabı sektörü, Türkiye için önemli bir ihracat pazarıdır. Irak’a yapılan ana ihracat kalemleri arasında ayakkabı ve deri mamulleri yer almaktadır. Irak’ın ekonomisi büyük ölçüde petrol ve petrol ürünlerine dayandığı ve toplam ihracatının yaklaşık %90’ı petrol ve petrol ürünlerinden oluştuğu için, deri ve ayakkabı gibi sektörler çok fazla gelişememekle birlikte, büyüyen bir potansiyel taşımaktadırlar. Deri ve ayakkabı sektöründe ithalata bağımlı olmaları nedeniyle, ülkemiz açısından ticari fırsatlar sunmaktadır (<https://www.kolayihracat.gov.tr/sektorler/deri-ayakkabi-ve-saraciye-urunleri>).

1.1 İlgili Sektörde Üretim

Irak’ta deri ve ayakkabı üretimi geçmişten bu yana köklü bir sektördür. Üretim, daha çok Bağdat, Musul ve Basra illerinde yoğunlaşmıştır. Bağdat’taki “Genel Tekstil ve Deri Şirketi” kamuya ait en önemli üretici konumundadır. Özel sektörde de küçük ve orta ölçekli imalat atölyeleri faaliyet göstermektedir. 2024 itibarıyla ülkede yıllık ortalama olarak yaklaşık 4–5 milyon çift ayakkabı üretildiği tahmin edilmektedir. Deri işleme tesisleri veya diğer bir deyişle tabakhane kapasitesi sınırlı ve büyük oranda geleneksel yöntemlerle sürdürülmektedir.

1.2 Ortalama Üretici Fiyatları

Irak’ta deri ve ayakkabı endüstrisi çok fazla gelişemediğinden, büyük oranda geleneksel yöntemlerle sürdürüldüğü için ortalama üretici fiyatlarına ilişkin yayımlanmış resmi bir veri bulunmamakla birlikte, açık kaynaklardan elde edilen bilgilere göre; tahmini ve yaklaşık olarak üretici fiyatları ürün türüne göre değişmekle birlikte aşağıdaki gibidir:

- Deri ayakkabı (erkek): 20–35 USD/çift
- Suni deri veya spor ayakkabı: 10–20 USD/çift
- Ham sığır derisi (wet blue): 2.0–2.5 USD/kg
- Koyun/keçi derisi: 1.5–2.0 USD/kg

Son yıllarda döviz kurları ve ithal hammadde maliyetleri nedeniyle fiyatlarda bir artış görülmektedir.

1.3 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri / Derneklerine İlişkin Bilgiler

Başlıca üretici firmalar ve tesisler:

- Genel Tekstil ve Deri Şirketi (Bağdat)
- Joudi International Leather (özel sektör)
- Husn Al-Assad Leather Company (özel sektör)
- Mosul Shoe Factory (Musul)

Irak'ta deri ve ayakkabı sektöründe belirgin bir üretici birliği veya dernek bulunmamakla birlikte, Irak Merkezi Hükümetine bağlı Irak Sanayi Odaları Federasyonu ve ilgili sanayi odaları nezdinde kayıtlı zanaatkârlar bulunmaktadır.

1.4 Deri ve Ayakkabı Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Irak'ta deri ve ayakkabı sektöründe perakende ve toptan satışlara ilişkin yayımlanmış resmi bir veri bulunmamaktadır. Deri ürünleri ve ayakkabılar ağırlıklı olarak yerel pazarlarda (Bağdat, Erbil, Musul, Basra) toptan ve perakende olarak satılmaktadır. Büyük alışveriş merkezlerinde ithal ürünlerin payı oldukça yüksektir. Yerel üreticiler ise daha çok orta gelir grubu ve geleneksel pazarlar üzerinden satış yapmaktadırlar.

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

2.1 Deri ve Ayakkabı Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İthalat Değeri USD (\$) (Yaklaşık)	Miktar (ton) (Yaklaşık)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	Çin	180.000.000	25.000 Ton	45%
2	Türkiye	110.000.000	14.000 Ton	28%
3	Hindistan	40.000.000	6.000 Ton	10%
4	Vietnam	25.000.000	3.500 Ton	6%
5	Endonezya	15.000.000	2.000 Ton	4%
6	İran	10.000.000	1.500 Ton	2%
7	BAE	8.000.000	1.200 Ton	2%
8	Ürdün	5.000.000	900 Ton	1%
9	Tayland	4.000.000	700 Ton	1%
10	İtalya	3.000.000	500 Ton	1%

Kaynak: 2023 Yılı Trademap verileri

Not: Türkiye, Irak'ın ayakkabı ithalatında ikinci en büyük tedarikçi konumundadır.

2.2 Deri ve Ayakkabı Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İthalat Değeri USD (\$) (Yaklaşık)	Miktar (ton) (Yaklaşık)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	Türkiye	8.000.000	1.200 Ton	30%
2	İran	5.000.000	900 Ton	18%
3	Ürdün	3.000.000	500 Ton	10%
4	Suriye	2.000.000	400 Ton	7%
5	ABE	1.500.000	300 Ton	6%
6	Lübnan	1.000.000	200 Ton	4%
7	Kuveyt	900.000	180 Ton	3%
8	Katar	700.000	120 Ton	3%
9	Umman	600.000	100 Ton	2%
10	Yemen	500.000	90 Ton	2%

Kaynak: 2023 Yılı Trademap verileri

Not: Irak'ın ihracatı sınırlı düzeydedir ve çoğunlukla ham deri (wet blue) ile sınırlıdır.

2.3 Deri ve Ayakkabı Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 Ürün)

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (\$) (Yaklaşık)	Türkiye'den İthalatı (\$) (Yaklaşık)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
6403.59	Deri Ayakkabısı	120,000,000	45,000,000	37%
6404.11	Spor Ayakkabılar	90,000,000	25,000,000	28%
4101.20	Ham Sığır Derisi (wet blue)	35,000,000	8,000,000	23%
6402.91	Plastik / Kauçuk Ayakkabılar	30,000,000	30,000,000	30%
4103.30	Koyun / Keçi Derisi	18,000,000	5,000,000	27%
4202.10	Deri Çantalar	15,000,000	6,000,000	40%
6405.90	İş Ayakkabıları	12,000,000	4,000,000	33%
4203.10	Deri Ceket ve Giysiler	10,000,000	3,500,000	35%
6406.10	Ayakkabı Taban ve Aksesuarları	8,000,000	2,500,000	31%
4107.11	Tabaklanmış Deri (Sığır)	6,000,000	1,800,000	30%

Kaynak: 2024 Yılı Trademap verileri

2.4 Deri ve Ayakkabı Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 Ürün)

Ürün Adı	Tarife Pozisyonu (6 Basamaklı)	İhracat Değeri (\$) (Yaklaşık)	Türkiye'ye İhracatı (\$) (Yaklaşık)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
Ham Sığır Derisi	4101.20	6,000,000	2,000,000	33%
Tabaklanmış Deri	4107.10	3,500,000	1,000,000	28%
Deri Parçaları	4115.20	2,000,000	600,000	30%
Koyun / Keçi Derisi	4103.30	1,800,000	400,000	22%
Deri İş Eldivenleri	4203.29	1,000,000	250,000	25%
Deri Ceket	4203.10	800,000	200,000	25%
Deri Ayakkabı	6403.59	700,000	180,000	26%
Deri Kemer	4203.30	600,000	160,000	27%
Deri Çanta	4202.21	500,000	150,000	30%
Ham Keçi Derisi	4102.21	400,000	100,000	25%

Kaynak: 2023 Yılı Trademap verileri

3. Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer ve Miktar)

3.1 Sektörde Ülkemizin Ülkeye İhracatı (1.000 \$)

	Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	Önceki Yıl -4	Önceki Yıl -3	Önceki Yıl -2	Önceki Yıl -1	Önceki Yıl
1	6403.59	Deri Ayakkabılar	90.000	95.000	105.000	110.000	
2	6402.91	Plastik Ayakkabılar	25.000	27.000	30.000	32.000	
3	4202.21	Deri Çantalar	10.000	12.000	14.000	15.000	
4	4107.11	Tabaklanmış Deri	5.000	6.000	7.000	8.000	
5	4203.10	Deri Giysiler	4.000	4.500	5.000	5.500	
	TOPLAM		134.000	144.500	161.000	170.500	

Kaynak: 2024 Yılı Trademap verileri (2025 yılı verileri bulunmamaktadır)

3.2 Sektörde Ülkemizin Ülkeye İhracatı (Miktar ton/kg/çift)

	Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	Önceki Yıl -4	Önceki Yıl -3	Önceki Yıl -2	Önceki Yıl -1	Önceki Yıl
1	6403.59	Deri Ayakkabılar(çift)	1.500.000	1.600.000	1.750.000	1.900.000	
2	6402.91	Plastik Ayakkabılar(çift)	400.000	420.000	450.000	480.000	
3	4202.21	Tabaklanmış Deri (ton)	300	320	350	380	
4	4107.11	Deri Çanta (adet)	100.000	110.000	120.000	130.000	
	TOPLAM		2.000.300	2.130.320	2.320.350	2.510.380	

Kaynak: 2024 Yılı Trademap verileri (2025 yılı verileri bulunmamaktadır)

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler / Şehirler / Eyaletler

Irak'ın başkenti ve nüfus bakımından en fazla nüfusa sahip olan Bağdat, deri ve ayakkabı sektöründe önemli bir merkezdir. Söz konusu sektör için diğer hedef bölgeler veya şehirlerden Erbil; Kuzey Irak Bölgesel Yönetiminin başkenti ve refah seviyesi yüksek olan bir şehirdir. Basra; Irak'ın güneyinde yer alan bir liman şehridir. Nüfus bakımından Irak'ın en büyük ilk üç şehri arasındadır. Musul; yeniden yapılanma çalışmaları devam eden ve nüfus bakımından Irak'ın en büyük ilk üç vilayeti arasında yer alan tarihi bir şehirdir. Necef ve Kerbela; İslam dünyası için kutsal kabul edilen şehirlerden ve çok fazla ziyaret edildiği için de önemli ticaret merkezleridir. Süleymaniye; Kuzey Irak Bölgesel Yönetimine bağlı olan şehirde ekonomi, tarım ve turizme dayalı olduğu için önemli bir ticaret merkezidir.

4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

Bu pazarın çoğu ithal ürünlerden oluşmaktadır. Yerli üreticiler genellikle küçük ölçekli firmalardan oluşmaktadır. Başlıca firmalar:

- Baghdad Leather Co.
- Mosul Shoe Factory
- Joudi International Leather
- Basra Footwear Group

4.2.1 İlgili Oda / Birlik / Dernek / STK'lar ve İletişim Bilgileri

- Irak Sanayi Odaları Federasyonu

Tel: +964 773 033 8799

E-posta: info@ifi-iraq.com

İnternet Sayfası: <https://ifi-iraq.com>

•Irak Ticaret Odaları Federasyonu

Tel: +964 772 188 8944

E-posta: info@ficc.org.iq

İnternet Sayfası: <https://ficc.org.iq>

•Musul Ticaret Odası

Tel: +964 772 414 0394

E-posta: mcc19262017@yahoo.com

İnternet Sayfası: www.mcoc.org.iq www.facebook.com/mosulchamber

•Kerkük Ticaret Odası

Tel: +964 770 130 3000

E-posta: kirkukofchamber@yahoo.com

İnternet Sayfası: <https://www.kirkukchamber.org/>
<https://www.facebook.com/profile.php?id=100063668336098>

•Bağdat Ticaret Odası

Tel: +964 771 881 0607

E-posta: info@baghdadchamber.com info@bcc.iq

İnternet Sayfası: <https://bcc.iq/> <https://www.facebook.com/bcc.iq/>

•Basra Ticaret Odası

Tel: +964 782 848 8804 +964 790 245 7869

E-posta: info@basrachamber.iq

İnternet Sayfası: <https://basrachamber.iq/> <https://www.facebook.com/basrachamber>

•Babil Ticaret Odası

Tel: +964 770 371 6581 +964 780 110 8939

E-posta: husseinalhameeri@yahoo.com

İnternet Sayfası: <https://www.facebook.com/babylon.chamber49>

•Nasiriye Ticaret Odası

Tel:

E-posta: nassiriyah_coc@yahoo.com

İnternet Sayfası:

•Kerbela Ticaret Odası

Tel: +964 781 190 3120

E-posta: info@k-coc.org

İnternet Sayfası: <http://www.k-coc.org/> <https://www.facebook.com/KarbalaCOC>

•Necef Ticaret Odası

Tel: +964 785 566 7755

E-posta: info@najafchamber.com

İnternet Sayfası: <http://www.najafchamber.com/>
<https://www.facebook.com/najafgorfa>

•Anbar Ticaret Odası

Tel: +964 790 218 2410

E-posta: anbarchamber@gmail.com İnternet Sayfası: <https://www.facebook.com/cocanbar>

•Müsenna Ticaret Odası

Tel: +964 772 338 5335

E-posta: İnternet Sayfası: <https://www.facebook.com/chamberalmuthana>

•Diyala Ticaret Odası

Tel: +964 770 275 4546

E-posta: diyala.chambers@gmail.com

İnternet Sayfası: <https://www.facebook.com/tijaradiyala>

•Vasit Ticaret Odası Tel: +964 780 776 2365

E-posta: info@wasitchmber.org alkut_commerce@yahoo.com

İnternet Sayfası: <http://www.wasitchamber.org/>
<https://www.facebook.com/wasitchamber>

•Ninova Sanayi Odası Tel: +964 773 697 1109 +964 774 811 3281

E-posta: ic.nineveh@gmail.com ic.nineveh@yahoo.com ninawa@ifi-iraq.com

İnternet Sayfası: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61573947654670>

•Erbil Ticaret ve Sanayi Odası

Tel: +964 750 735 8937

E-posta: info@erbilchamber.com erbilchamberofcommerce@yahoo.com

İnternet Sayfası: ncindustry.org <https://www.erbilchamber.org>

- Irak Sanayi Odası (Chamber of Industry)
- Irak Ticaret Odası Federasyonu
- Deri Üreticileri Derneği (yerel ölçekli)

4.2.2 Varsa İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Irak ülkesinde açık kaynaklardan sınırlı sayıda firma bilgilerine ulaşılmaktadır. Firmaların Ticaret Bakanlığımız “**Müşavire Danışın**” uygulamasından potansiyel ithalatçı firmaların adresleri ve listelerini talep etmeleri önemli ve etkili bir yoldur. Firma arama siteleri olarak; Dalil Iraq Business Directory ve Yellow Pages’dir. Bunların dışında;

- Irak Gümrük Kurumu
- Irak Ticaret Bakanlığı
- www.trade.gov.iq
- www.chamberofcommerce.org.iq

4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler:

Irak’a yapılacak deri ve ayakkabı ihracatında gümrük idaresince istenilen belgeler aşağıda yer almaktadır.

- Gümrük Beyannamesi (Customs Declaration)
- Taşıma Belgesi (Document of Movement-CMR)
- Ticari Fatura (Commercial Invoice)
- Konşimento (Bill of Lading)
- Menşe Şahadetnamesi (Certificate of Origin)
- Uygunluk Belgesi (COC)
- Çeki Listesi ve Paket Listesi/Packing List
- Kalite Kontrol veya Bureau Veritas ön denetim raporu

4.4 Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır? Varsa yetkilendirilmiş gözetim şirketleri hangileridir?

Irak’a ihracatımızın büyük bir kısmı Habur Gümrük Müdürlüğünden yapılmaktadır. Habur Gümrük Kapısının karşı tarafında Kuzey Irak Bölgesel Yönetimine bağlı İbrahim Halil Gümrük Kapısı veya Müdürlüğünden ise ithalat işlemleri yapılmaktadır. Irak’a ithal edilen deri ve ayakkabı ürünleri, ithalat öncesi bir kontrol ve/veya denetime tabi tutulmaktadırlar. İbrahim Halil Gümrük Kapısında deri ve ayakkabılar sevk öncesi bir incelemeye tabi tutuluyor. Kuzey Irak Bölgesel Yönetiminden Irak Merkezi Hükümetine geçiş noktası olan Musul Barajı Gümrük Kontrol Noktasında uygunluk belgesi kontrolü yapılmamaktadır. Deri ve ayakkabılar için ilave gümrük vergisinin kontrolü ve İbrahim Halil Gümrük Kapısında tahsil edilmemişse tahsili Musul Barajı Gümrük Kontrol Noktasında yapılmaktadır. Denetimler Kalite Kontrol, Intertek ve Bureau Veritas tarafından yapılmaktadır.

4.5 Sektördeki Önemli Fuarlar (milli katılım olup olmadığı) ve Tarihleri

Uluslararası fuar ve organizasyonlar açısından Irak ülkesi sınırlı bir potansiyele sahiptir. Bugüne kadar yapılan fuar etkinliklerinin sayısı ve katılımcı profili, firma ve ziyaretçi açısından oldukça düşüktür. Ancak, Türkiye ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi çevre ülkelerde düzenlenen fuarlara büyük bir ilgi duymaktadırlar. Ticaret Bakanlığımızın destekleri kapsamındaki fuarlara <https://ticaret.gov.tr/ihracat/fuarlar/2024-ve-2025-yilinda-destek-kapsamina-alinan-yurtdisi-fuarlar> adresinden ulaşılabilir. Açık kaynaklara göre; 2024 yılında Bağdat'ta TURKISH FASHION SHOES EXPO Moda ve Ayakkabı Fuarı düzenlenmiştir. Bu fuara, Türkiye'deki bay, bayan, çocuk dış ve iç giyim tekstil ve ayakkabı üreticileri ile toptan ve mağazacı firmalar katılmışlar. Bağdat ve Bağdat dışındaki vilayetlerde düzenlenecek fuarlara Irak Fuarları ve Ticari Hizmetler Kamu Şirketinin internet sayfasında iki ayrı liste olarak ulaşmak mümkündür. Baghdad International Fair ve Erbil International Fair önemli fuarlardır.

4.6 Sektör firmalarına hitap eden ve gerçekleştirilmesi planlanan ticaret heyetleri

Ticaret Bakanlığımızın koordinasyonu ve Türkiye İhracatçılar Meclisi ve/veya ihracatçı birliklerinin organizasyonu ile zaman zaman daha çok Bağdat'ta sektörlere ilişkin ticaret heyetleri gerçekleştirilmektedir. Irak'ta deri ve ayakkabı sektörüne yönelik gerçekleştirilmesi planlanan bir ticaret heyeti toplantısı şimdilik bulunmamaktadır.

4.7 Varsa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Irak'ta her bir kamu kurumu, ihale kanunu ve talimatları çerçevesinde kendi alım ve projelerini yürütmektedir. Devletin alım ve ihalelerinde, her kamu kurumu kendisi ihaleye çıkarak kendi duyurusunu yapmaktadır. Bununla birlikte, Irak'ta kamu kurum ve kuruluşların ihalelerinin tek bir yerden takibinin yapılabilmesi için de Irak Planlama Bakanlığı tarafından, “Reklam ve İhaleler İçin Birleştirilmiş Pencere” adı altında bir proje başlatılmıştır. Söz konusu Bakanlığa ait <https://itp.iq/> adresinden kamu kurum ve kuruluşların ihalelerine ulaşılabilir. Deri ve ayakkabı tedarikinde ihaleler genellikle aşağıdaki kurumlardan gelir:

- Irak Kamu Hastaneleri ve Sağlık Bakanlığı (iş güvenliği/iş ayakkabısı tedariki)
- Eğitim Bakanlığı / Okul/Kurumlar (üniformalar ayakkabıları)
- Güvenlik Kuvvetleri / Emniyet (askeri/polis botları)

4.8 Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Irak ülkesi ile ülkemiz arasında yapılmış bir serbest ticaret anlaşması bulunmamaktadır. Irak ile yapılacak bir serbest ticaret anlaşması, her iki ülkenin ticaret hacmini arttıracaktır. Bölgesel anlaşmalar ve ortaklıklar ticaret koşullarını etkilediği için bir an evvel Irak ile bir serbest ticaret anlaşmasının yapılması gerekmektedir. Irak'ın Cezayir, Mısır, Ürdün, Lübnan, Umman, Katar, Suriye, Sudan, Tunus, Yemen ve Birleşik Arap Emirlikleri ile serbest ticaret anlaşmaları bulunmaktadır. Ürdün hariç, diğer ülkelerle yapılan bu anlaşmaların çoğu hali hazırda uygulanmamaktadır (Irak Ülke Bilgi Notu/<https://tim.org.tr/>)

4.9 Varsa Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler

İki veya daha çok ülkenin yaptıkları ticaret anlaşması uyarınca aralarındaki ticarete karşılıklı olarak daha düşük oranda gümrük tarifesi uygulaması veya hiçbir şekilde gümrük tarifesi uygulamamasına ilişkin kurallar bütünü olan tercihli tarifeden yararlanmak için öncelikle ortada ya bir serbest ticaret anlaşmasının veya tek taraflı bir tercihli ticaret anlaşmasının bulunması gerekmektedir. Ülkeye veya anlaşmaya göre değişmekle birlikte, genellikle tercihli tarife uygulamasını sağlayan belgeler veya yaygın olarak istenen belgeler; EUR.1 Menşe Belgesi, Tedarikçi Beyanı, Fatura Beyanı, Form A Menşe Belgesi ve bazı durumlarda ise eşyanın tercihli tarife uygulanmasını temin eden ve/veya eşyanın tercihli olmayan menşe statüsünü kanıtlayan Menşe Şahadetnamesi gibi belgelerdir.

4.10 Sektörde Standartlar

Irak Planlama Bakanlığı'na bağlı Merkezi Standardizasyon ve Kalite Kontrol Kurumu, ülkenin kalite kontrol altyapısından sorumlu kuruluştur (COSQC-<http://www.cosqc.gov.iq>). Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi'nde kalite kontrol ve uygunluk denetimi altındaki yetkili kuruluş ise Planlama Bakanlığı'na bağlı Standartlar ve Kalite Kontrol Kurumudur (KSQCA-<http://www.ksqca.org/>). Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi tarafından hem sınırlarda hem de içerde kalite kontrol ve uygunluk denetimi yapılmaktadır. Irak Teknik Engeller Raporuna göre; ithal edilen ürünlerin yaklaşık % 90'lık kısmı bir firma kalan % 10'luk kısmı ise başka bir firma tarafından uygunluk denetimine tabi tutulmaktadır. Kalite standartlarında, ayakkabı ve deri ürünlerinde uluslararası uyum (EN, ISO kalite standartları) tercih edilmektedir.

4.11 Sektörde Etiketleme

Irak'ta etiketleme standartları; Merkezi Standardizasyon ve Kalite Kontrol Kurumu (COSQC) mevzuatı veya talimatları ile düzenlenmiştir. Irak'ta ürün etiketleri hem Arapça hem de İngilizcedir. Ülkenin menşei açıkça belirtilmelidir. Etiketlerin Arapça ve/veya İngilizce olmasının dışında, bazı perakendeciler Türkçe etiket kabul edebilirler, ancak yerel dil ve İngilizce önceliklidir (<https://iraqi-standards.org>).

4.12 Sektörde Ambalajlama

Irak'ta ambalajlama standartları; Merkezi Standardizasyon ve Kalite Kontrol Kurumu (COSQC) mevzuatı veya talimatları ile düzenlenmiştir. Tüketicilerin güvenliği ve uluslararası standartları sağlamak amacıyla ilaç, gıda gibi ürün gruplarında belirli paketleme ölçü ve standartları belirlenmiştir.

4.13 Lojistik (nakliye süresi, tercih edilen taşıma modları, güzergâhlar v.b.)

Irak'ta lojistik sektörü, ülkenin coğrafi konumu nedeniyle stratejik bir öneme sahiptir. Irak ile Türkiye arasındaki ticaret, Habur Sınır Kapısı üzerinden karayolu taşımacılığı ile yapılmaktadır. Önemli lojistik merkezleri Bağdat, Erbil, Duhok ve Zaho bölgelerinde yer almaktadır. Deniz taşımacılığında Basra liman şehri; Musul ve Kerkük şehirleri ise tarihi ticaret yolları üzerindedirler. Irak Merkezi Hükümeti ile Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi arasındaki anlaşmazlıklar nedeniyle, Irak Merkezi Hükümet tarafından lojistik merkezlerinin yönünün başka yerlere yönlendirilmesine ilişkin kararlar alınmakla birlikte, Kuzey Irak Bölgesel Yönetiminden Irak Merkezi Hükümetine bağlı yerlere sadece Musul Barajı Kontrol Noktasında TIR'ların geçişine izin verilmektedir. Habur Gümrük Kapısının karşısında yer alan İbrahim Halil Gümrük Kapısından Irak ülkesine giriş yapan TIR araçlarının güneye veya başka bir yere

sevk edilmesi halinde, bu araçların Musul Barajı Kontrol Noktasından geçmeleri gerekmektedir. Varış noktası Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi veya Irak Merkezi Hükümetine bağlı vilayetler olarak iki ayrı araç güzergâhı söz konusudur. Bunlardan birincisi, Zaho-Duhok-Erbil-Süleymaniye (teslimatlar ortalama 2-3 gün sürmektedir); ikincisi ise Zaho-Duhok-Musul-Bağdat-Basra (teslimatlar ortalama 5-10 gün arası sürmektedir) şeklindedir. Irak'ta gümrük işlemlerinden sonra yol güzergâhlarında yapılan denetimler teslim sürelerini geciktirmektedir. Musul Barajı Kontrol Noktasında yapılan gümrük ve diğer kontrollerde, TIR araçlarının burada günlerce bekletildiği durumlar yaşanmıştır.

Tercih edilen taşıma modları içerisinde karayolu taşımacılığı, Türkiye ile Irak arasındaki en yaygın ve hızlı yöntemdir (özellikle Güney Kısmı ve Güney Irak'a). Deniz ve kara kombine; liman girişli büyük parti ithalatlar için Basra Limanı ve sonrası kara nakliyesi. Hava kargo ise; acil küçük partiler, altın ile değerli eşyalar ve numune taşımaları içindir. Lojistik alanında; sınır geçişlerindeki bekleme süreleri ve güvenlik kontrolleri dikkate alınmalı ve gümrükleme süreçleri ile izinler önceden planlanmalıdır.

4.14 Dağıtım Kanalları

Irak'ta en yaygın dağıtım kanalları toptancılık, perakendecilik, acenteler ve distribütörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Toptancılar ve dağıtımcılar, Bağdat merkezli büyük toptancılar ile Erbil bölgesel dağıtıcılardır. Perakende zincirleri ve mağazalar, alışveriş merkezleri ve yerel butik zincirleridir. B2B satışlar, daha çok kamu ihaleleri ve kurum tedarikleri (okullar, hastaneler vb.) içindir. Irak Ticaret Bakanlığı'nın Kamu Gıda Dağıtım Sistemi veya Karne Sistemi aracılığıyla, sübvansiyonlu fiyatlarla temel gıda maddelerinin dağıtımını yapılmaktadır. Bu nedenle, kamu sektörü perakende alanında etkindir. Özellikle büyük şehirlerde, Avrupa veya Amerika'daki marketler için bir talep durumu söz konusudur. E-ticaret, sınırlı ancak büyüyen bir kanal ve özellikle şehir merkezlerinde talep artışı söz konusudur (Irak Pazar raporu).

4.15 E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret / E-İhracat)

E-ticaret sektörü az da olsa Irak'ta bir gelişme göstermektedir. Daha çok kozmetik, elektronik ürünler ve hazır giyim sektörlerinde bir artış görülmektedir. Bankacılık sektörü ve posta hizmetleri veya işlemleri çok zayıf olduğu için internet veya çevrimiçi ödeme sistemleri sınırlı olduğundan, e-ticaretin yaygınlaşması da gecikmektedir. E-ticaret sektörü 2024 yılında 4 milyar dolarlık bir hacme ulaşmıştır.(Kapita-Kolay İhracat)

4.15.1 Ülkedeki Pazaryerleri

Irak'ta yerel pazaryerleri sınırlı olup, popüler online kanallar daha çok sosyal medya (Facebook Marketplace, Instagram) ve bölgesel pazar yerleri üzerinden gerçekleşmektedir. Miswag, Tamata ve Elryan Irak'ta perakende sektörüne yönelik önemli online platformlardır. Büyük şehirlerde satıcılar kendi e-mağazalarını veya Facebook, Tiktok, Instagram, WhatsApp ve Telegram sosyal medya uygulamaları veya satış hatlarını kullanmaktadırlar. Irak'ta B2B e-ticaret sitelerinde Bakeet ve Feshi görebiliriz (Kapita).

4.15.2 Özel Günler, Bayramlar v.b.

Irak'ta Resmi Tatil Günleri

Tarih	Tatilin Adı	Süresi	Not
1 Ocak	Miladi Yılbaşı/Yeni Yıl	1 Gün	
6 Ocak	Irak Ordusu Günü	1 Gün	
21 Mart	Nevruz Bayramı	1 Gün	
1 Mayıs	Uluslararası İşçi Bayramı	1 Gün	
16 Mart	Anma Günü	1 Gün	
10 Aralık	DEAŞ Üzerinde Zafer Günü	1 Gün	
25 Aralık	Noel Bayramı	1 Gün	Hristiyanlar için 3 gün
1 Muharrem	Hicri Yılbaşı	1 Gün	Hicri Takvime Göre
10 Muharrem	Aşure Günü	1 Gün	Hicri Takvime Göre
12 Rabiülevvel	Mevlid-i Nebi	1 Gün	Hicri Takvime Göre
1 Şevval	Ramazan Bayramı	3 Gün	Hicri Takvime Göre
10 Zilhicce	Kurban Bayramı	4 Gün	Hicri Takvime Göre
Her Hafta Cuma ve Cumartesi Günleri Hafta Sonu Tatilidir			

Kaynak: Irak Cumhurbaşkanlığı/Karar No: (12)-2024

Genellikle özel sektörde mesai saatleri esnek olmakla birlikte; kamu kurumlarında mesai saat 09:00'da başlayıp 16:00'da bitmektedir. Irak Bölgesel Yönetimin resmi tatillerine ise hükümet sitesinden (<https://gov.krd/calender-2025-Pazar Raporu>) ulaşılabilir. Ramazan ve Kurban Bayramları ile yeni yıl dönemlerinde satış artışı gözlenir ve kampanyalar için de bu dönemler hedeflenmektedir.

4.15.3 En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları

Facebook, Instagram, Tiktok, WhatsApp ve Telegram en popüler sosyal medya platformlarıdır. Ticarete de en yaygın kanallardır. Firmaların çoğu kendi internet sayfaları yerine bu platformlar üzerinden pazarlama ve satış faaliyetlerini yürütmektedirler. Ticaret ve sanayi odaları da faaliyetlerini bu platformlar üzerinden duyurmayı yapmaktadırlar. Irak'ta yaklaşık 30 milyon insanın aktif olarak sosyal medya kullandığı tahmin edilmektedir.

4.15.4 E-Ticarettteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri

Irak'ta e-ticaret yoluyla ithal edilen eşyalar için ayrı bir gümrük rejimi veya tarifesi veya bir muafiyet bulunmamakla birlikte, genel hükümler çerçevesinde, yürürlükteki gümrük ve dış ticaret mevzuatı hükümleri uygulanarak işlemler yapılmaktadır. Ayrıca, ithalat değeri belli bir eşiğin altındaysa basitleştirilmiş gümrük prosedürleri uygulanabilmektedir, ancak net uygulamalar gümrük makamları ile teyit edilmektedir (<https://www.rudaw.net>).

4.15.5 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Irak'ta sadece e-ticarete ilişkin güncel bir düzenleme olmamakla birlikte, eski bazı yasal düzenlemeler söz konusudur. Doğrudan e-ticarete ilişkin yasal düzenleme çalışmaları ise devam etmektedir. Dolayısıyla, elektronik ticaretin düzenlenmesi sınırlı olmakla birlikte, veri koruma ve tüketici hakları mevzuatı bölgeden bölgeye göre de farklılık göstermektedir. Bu alandaki yasalar ise; Gümrük Kanunu, Tüketiciyi Koruma Kanunu, Ürünlerin Korunması Kanunu, Rekabet ve Anti-Tröst Kanunu, Elektronik İmza ve Elektronik İşlemler Kanunu ile Elektronik Ödeme Kanunu'dur.

4.15.6 E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri (Hızlı kargo ve sipariş karşılama hizmetleri (fulfillment) sunan firmalar v.b.)

Irak'ta ulaşım, adres ve posta hizmetleri veya sektörünün alt yapısının çok zayıf olması gibi nedenlerden dolayı, adreslerin kolay bulunamaması, teslimatta ve ödemede yaşanan sorunlar karşısında; e-ticarete yönelik lojistik hizmet ve sektörü de çok gelişmemiştir. Çok fazla toplu taşıma olmamakla birlikte, ulaşımında kullanılan taksiler aynı zamanda kargo taşımacılığı yaparak posta veya kargo hizmeti de görmektedirler. Hızlı kargoda; şehir içi dağıtım firmaları ve uluslararası ekspres kargo sağlayıcıları (DHL/Aramex vb.) kullanılmaktadır. Fulfillment, henüz yaygın olmamakla birlikte, uluslararası satıcılar genellikle kendi lojistik çözümlerini kurmaktadır.

4.16 Tanıtım ve Pazarlama

Irak'ta Facebook, Tiktok ve Instagram gibi sosyal medya platformlarının kullanıcı sayısı ve etkinliği her geçen gün artmakla birlikte, hedef kitleye yönelik tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesinde önem kazanmaktadır. Ticari ilişkilerde kişisel ilişkilerin rolü çok büyüktür. Bunun için bunları iş yerinde ziyaret etmek ve bu kişilerle yüz yüze tanışmak önem arz etmektedir. Bunların dışında fuarlarda standlar açılarak tanıtım ve pazarlama faaliyetleri yürütülmektedir. Klasik medya araçları olan televizyon, radyo ve basılı yayın da tanıtım ve pazarlama yapmak için kullanılıyor. Yerel fuarlar, dijital reklam ve sosyal medya kampanyaları, perakende promosyonları (uygun fiyat, taksit, garanti), üretici/ithalatçı işbirlikleriyle vitrinde ürün sunma şeklinde tanıtım ve pazarlama yapılmaktadır.

4.17 Sektörde Tüketici / Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Irak'ta deri ve ayakkabı sektöründe tüketici tercihlerini; moda ve trendler, geleneksel değerler, ekonomik durumlar ve tüketicinin zevk ve tercihleri belirlemektedir. Artan talep, daha çok spor/rahat ayakkabılar, orta kalite deri ayakkabılar ve iş güvenliği ayakkabılarında kurumsal taleplerden oluşmaktadır. Tercihler, uygun fiyatlı ithal ürünlerle yerel el işçiliği ürünü arasında yoğun bir denge söz konusu olup, markalı ve kaliteli ürünlere talep sınırlı ama istikrarlı bir talep söz konusudur. Trend, genç kesimde sosyal medya etkisiyle spor ve moda odaklı bir tüketim söz konusudur.

4.18 Sektörde Vergiler (gümrük vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, ilave gümrük vergisi, anti-damping vergisi v.b.)

Irak'ta Irak Merkezi Hükümeti ile Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi arasındaki anlaşmazlıklar veya ihtilaflar nedeniyle, ortak gümrük kanunu/rejimi veya tarifesi uygulanamamaktadır. Bazı ürünler için Habur Gümrük Kapısı/İbrahim Halil Gümrük Kapısında Irak'ın diğer gümrük kapılarından farklı bir gümrük rejimi veya gümrük vergileri uygulanmaktadır. Dolayısıyla, eşyanın giriş ve varış yerine göre vergiler değişebilmektedir. Gümrük mevzuatını düzenleyen tek bir gümrük kanunu olur ve bu gümrük ve dış ticaret kurallarının da Dünya Gümrük Örgütü kuralları ve uygulamaları ile uyumlu olmaları esastır. Gümrük işlemlerinde bir karışıklık ve belirsizlikler varsa eşyanın tüm gümrük iş ve işlemleri ile gümrük yükümlülüğünün ithalatçı firmalara bırakılması son derece faydalı bir tercih ve davranış olacaktır. İhracat yapılmadan önce bu durumun netleştirilmesi gerekmektedir. Irak'a ihracatımızın çok büyük bölümü Habur Gümrük Kapısından yapılmaktadır. Bu kapının karşı tarafında ise Kuzey Irak Bölgesel Yönetimine bağlı İbrahim Halil Gümrük Kapısı vardır. Irak'taki gümrük tarifeleri açık kaynaklarda çok yer almamaktadır. Dolayısıyla ihracat yapmadan önce güncel ve yeni gümrük

tarifelerini öğrenmek için İbrahim Halil Gümrük Müdürlüğünde iş takibi yapan tecrübeli, yetkili ve güvenilir bir gümrük müşavirlik firmasından bilgi almaları önerilir. Kuzey Irak Bölgesel Yönetiminden Irak Merkezi Hükümetine geçiş noktası Musul Barajı Gümrük Kontrol Noktasıdır. Irak Merkezi Hükümetince ithal edilen ayakkabı ürünlerine ilave gümrük vergisi uygulandığı için, bu vergi Kuzey Irak Bölgesel Yönetimine bağlı İbrahim Halil Gümrük Müdürlüğünde eşyanın güneye gideceği beyan edilmiş ise tahsil edilmektedir. Dolayısıyla, Kuzey Irak Bölgesel Yönetiminden Irak Merkezi Hükümetine bağlı Musul vilayetine geçiş noktası olan Musul Barajı Gümrük Kontrol Noktasında ilave gümrük vergisinin kontrolü yapılır ve ödenmemişse tahsil edilir. Ancak, Irak Merkezi Hükümetine bağlı gümrüklerde deri için genel bir gümrük tarifesi uygulanmış ise Kuzey Irak Bölgesel Yönetiminden Irak Merkezi Hükümetine geçiş noktası olan Musul Barajı Gümrük Kontrol Noktasında eşyanın gümrük vergisinin kontrolü yapılmayabilir. Bunların dışında; gümrük vergileri ürün sınıfına göre değişmekte ve ham deri ile bitmiş ayakkabı arasında farklı oranlar olabilmektedir. Katma değer vergisi perakende satışlarda uygulanırken ithalat aşamasında da vergilendirme yapılmaktadır. Özel tüketim vergisi ve anti-damping vergisi veya dämpinge karşı vergi ise belirli ürünlerde uygulandığı için ithalatçıların güncel tarifeleri teyit etmeleri gerekir.

4.19 Varsa Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller

Irak'ta Irak Merkezi Hükümeti ile Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi arasındaki anlaşmazlıklar sebebiyle, ortak gümrük rejimi veya tarifesi uygulanamamaktadır. Bu nedenle, Irak Merkezi Hükümet ile Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi arasında ithali yasak ve/veya ithali izne tabi ürün veya eşya listeleri arasında farklılıklar söz konusu olabilmektedir. Gümrük vergilerine ve referans gümrük kıymetlerine açık kaynaklar veya internet üzerinden ulaşmak mümkün olmayabilir. Türkiye Habur Gümrük Kapısından giriş yaparak İbrahim Halil Gümrük Kapısında gümrük vergileri ödenerek Irak ülkesinde serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulan eşyalar için; Musul Barajı Gümrük Kontrol Noktasında yeniden yapılan gümrük ve kalite kontrol denetimleri sonucunda, ithal edilen deri ve ayakkabılara, Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi tarafından ilave gümrük vergisi uygulanması nedeniyle araçlar durdurulmaktadır. Bazı araçların güney kesime geçmelerine izin verilmediği için buradaki eşyaların Irak TIR'larına aktarılması zaman kaybı ve bir maliyettir. Yol güzergâhlarında bulunan diğer checkpoints veya kontrol noktaları da karşılaşılan engellerdendir. Irak vizesi almada yaşanan zorluklar da bir diğer sorundur. Bunların dışında; ticarete gecikmelere yol açan bazı gümrük uygulamaları, sınır kapılarında yaşanan kuyruklar, ithalatta korumacı tedbirler, zaman zaman yerli sanayinin veya sektörün korunması amacıyla getirilen koruma önlemleri veya ilave gümrük vergileri tarife dışı engeller olarak görülmektedir.

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar (Örnek: artan talep, e-ticaretin yaygınlaşması, ülkemizle yapılan Serbest Ticaret Anlaşması v.b.)

Irak'ta ülke bir yeniden yapılanma ve inşaat sürecine girdiğinden, konut ve inşaat yatırımlarına ağırlık verilmektedir. Şehirleşmeyle birlikte ülkedeki genç nüfus ve nüfus artış hızının yüksekliği de ayakkabı ve deri sektörüne olan talebi veya tüketimi artıracaktır. Türk derileri ve ayakkabılarının kalitesi, modern tasarımı ve uygun fiyatlarıyla Irak pazarında çok rahatlıkla tercih edilebilir. Ülkemize çok yakın veya sınır komşumuz olması, tedarik kolaylığı ve tarihi bağlarımız nedeniyle de ulaşım ve lojistik sektöründe bir avantaj ve fiyat rekabeti sağlayabilir. Bunların dışında; iş güvenliği ve kurumsal tedarikler kapsamında hastaneler, okullar ve güvenlik kurumları için de bazı toplu alımlar söz konusu olabilir.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler (Örnek: yoğun rekabet ortamı, korumacı politikalar, tüketici tercihlerinde farklılıklar, ekonomik dalgalanmalar, siyasi istikrarsızlık v.b.)

Milli gelirinin çoğunu petrol ve petrol türevi ihracattan sağlayan Irak, küresel veya global piyasalardaki petrol fiyatlarında bir düşme söz konusu olduğu zaman, ülkenin milli geliri azalmakta ve buna bağlı olarak da milli geliri düşmektedir. Irak'ta deri ve ayakkabıda gümrük vergileri % 10 ile % 30 arası değişen oranlarda uygulanmaktadır. Özellikle ayakkabı ithalatında ilave gümrük vergisi de söz konusudur. İthalat yapmadan önce ürünün yasaklanıp yasaklanmadığına da bakmak lazım. Bunların dışında; Çin ve bölge menşeli bazı ucuz ürünlerin baskısı, ekonomik dalgalanmalar ve döviz riski nedeniyle ödeme riskleri ve kur oynaklığı, ilave vergiler ve gecikmeler gibi durumlar da söz konusu olabilmektedir (<https://www.rudaw.net>).

7. Deri ve Ayakkabı Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

Irak deri ve ayakkabı sektörü, ülkemiz için önemli ve gelişen bir pazardır. Türkiye'nin en çok ayakkabı ihraç ettiği ülkeler arasında Rusya, Almanya, Irak ve İtalya yer almaktadır. Artan genç nüfus nedeniyle önümüzdeki yıllarda Irak'ın deri ve ayakkabı ithalatı da artmaya devam edecektir. Firmaların; detaylı pazar araştırması yapmaları, ürün adaptasyonu için Irak pazarına uygun numara, renk ve tasarım çeşitliliği sunmaları, fiyat ve kalite dengesinde orta fiyat aralığında rekabetçi ürünler geliştirerek Çin'e karşı konumlanmaları, yerel ortaklıklar için bölgesel dağıtımıcılarla uzun vadeli anlaşmalar yapmaları, yerel distribütörler, toptancılar, perakendeciler ile mağazaları yerinde ziyaret etmeleri, lojistik optimizasyonu konusunda, kara taşımacılığı anlaşmaları ve sınır süreçleri için lojistik partnerleri oluşturmaları, belgelendirme ve kalite kontrolde, gerekli kalite/uyum belgelerini önceden hazırlamaları, sosyal medya, yerel pazar yerleri ve Whatsapp/Telegram destek hatlarıyla doğrudan satış kanalları oluşturulmalı ve after-sales/satış sonrası ve garantide ise, satış sonrası destek ve garanti sunarak güven tesis etmeleri önerilir (<https://www.kolayihracat.gov.tr/sektorler/deri-ayakkabi-ve-saraciye-urunleri>).

8. Belirtilmesinde Fayda Görülen Diğer Hususlar

Özellikle ayakkabı ithalatında ilave gümrük vergisi olması nedeniyle, bu vergi sınır kapısında tahsil edilmemiş ise Musul Barajı Gümrük Kontrol Noktasında verginin tahsilatı yapılacak ve TIR araçlarının kontrol noktalarından geçişi de daha uzun bir zaman alacaktır. Ayrıca, Irak'ta bankacılık sektörü çok gelişemediğinden veya zayıf olduğundan, bazen ihracat bedellerinin tahsil edilmesi de gecikebilmektedir.

Deri ve Deri Ürünleri İhracatının Türkiye İhracatı İçerisindeki Payı-2024 Ocak

	2023 Ocak	2024 Ocak	Değişim (%)
Türkiye Genel İhracatı	16.908.737	17.185.531	1.6 %
Deri ve Deri Ürünleri İhracatı	177.575	120.426	-32,2 %
Deri ve Deri Ürünleri İhracatının Genel İhracat İçindeki Payı %	1,1 %	0,7 %	
Birim 1.000 ABD \$			

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları/Şubat 2024

Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracatında İlk 4 Ülke/Şubat 2024

Ülke	2023 Ocak	2024 Ocak	Değişim (%)	Pay (%)
ALMANYA	11.955	10.918	-8,7	9,07 (%)
İTALYA	11.173	8.658	-22,5	7,19 (%)
FRANSA	6.806	6.993	2,8	5,81 (%)
IRAK	4.386	5.934	35,3	4,93 (%)
Birim 1.000 ABD \$				

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları/Şubat 2024

Deri ve deri ürünleri sektörümüzün 2024 yılı ocak ayı ihracat performansı yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Irak; deri ve deri ürünleri ihracatımızda önemli bir pazar olarak gözüküyor.

Ürün Grupları Bazında Deri ve Deri Ürünleri İhracatı/Şubat 2024

Ürün Grubu	2023 Ocak	2024 Ocak	Değişim (%)	Pay (%)
Ayakkabı	113.151	75.152	-33,6	62,4 (%)
Yarı İşlenmiş/Bitmiş Deri ve İşlenmiş Kürk	14.672	15.089	2,8	12,5 (%)
Saraciye	30.588	17.492	-42,8	14,5 (%)
Deri Giyim/Kürk	11.708	8.363	-28,6	6,9 (%)
Ham Deri/Kürk	894.219	0	-100,0	0,0 (%)
Deri ve Deri Ürünleri İhracatı	177.575	120.426	-32,2	100,0 (%)
Birim 1.000 ABD \$				

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları/Şubat 2024

En Fazla Ayakkabı İhracatı Yapılan Ülkeler/İlk 4 Ülke/Şubat 2024

Ülke	2023 Ocak	2024 Ocak	Değişim (%)	Pay (%)
ALMANYA	7.626	6.484	-15,0	8,6 (%)
IRAK	4.044	5.529	36,7	7,4 (%)
FRANSA	3.839	4.573	19,1	6,1 (%)
İTALYA	4.495	4.393	-2,3	5,8 (%)
Birim 1.000 ABD \$				

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları/Şubat 2024

Ayakkabı ihracatında 64.01-64.06 gümrük tarife pozisyonu arasında ülkeler itibarıyla en fazla ihracat yaptığımız ülkeler Almanya, Cezayir, Fas ve Irak'dır. Saraciye ürünleri ihracatımızda ise Irak ilk on ülke arasında yer almaktadır.

9. Genel Değerlendirme

Irak; siyasi, ekonomik, tarihi ve kültürel açıdan ülkemiz için son derece önemli bir ülkedir. Nüfusu genç ve nüfus artış hızı da çok yüksektir. Bütçe gelirleri ağırlıklı olarak ham petrol satışına bağlıdır. Özel sektörün payı az ve üretim ile istihdam devlet eliyle yürütülmektedir. Irak'ın genel ekonomik yapısına bakıldığında; ekonomisi esas itibarıyla mal ve hizmet ithalatının yönlendirdiği bir ekonomidir. İthalatçı bir ülke olan Irak, büyük ölçüde tüketim, ara malları ve yatırım malları ithal eden bir ülke konumundadır. Irak'ın ana ihracat kalemleri ise ham petrol ve petrol ürünleridir. Petrol gelirleriyle ülke ekonomisi finance edildiği için; diğer sektörler çok gelişemediğinden ithalata bağımlı kalmışlardır.

Irak pazarı deri ve ayakkabı ürünleri için büyük bir potansiyel sunmaktadır. Türkiye için önemli bir ihracat pazarıdır. Türkiye'nin Irak'a ayakkabı ve deri ihracatında son yıllarda bir artış görülmektedir. Önemli bir pazar olduğu için de bu pazarın büyüklüğü ve dinamikleri, sürekli takip edilmesi gereken bir durumdur. 2024'ün Ocak ayında, bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık %37 oranında bir artış gösteren Irak, Türkiye'nin ikinci en büyük ayakkabı ihracat pazarı konumundadır. Türk menşeli ürünler ve üreticiler kaliteli ürün, hızlı lojistik ve bölgeye uygun fiyatlama ile pazarda güçlü bir konum elde edebilirler. Başarının anahtarları; yerel ihtiyaçları doğru analiz etmek, uygun sertifikasyon ve lojistik çözümleri sağlamak ve güçlü yerel ortaklıklar kurmaktır.

Trademap yansıtma verilerine göre; deri ve ayakkabı sektöründe ülkenin en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk on ülke arasında Türkiye ikinci ülke konumundadır. Ülkenin uzun yıllar süren savaş ve ambargolardan sonra yeniden yapılanma süreci içine girdiği, yatırımların arttığı dikkate alındığında, önümüzdeki süreçte Irak'ta deri ve ayakkabı talebinin artacağı ve pazarının ise Türk şirketlerinden oluşacağı düşünülmektedir.

10. Yararlı Adresler

Irak Ticaret Bakanlığı (Ministry of Trade / Ministry of Industry and Minerals). İthalat-ihracat düzenlemeleri ve izinler.

Irak Gümrük Kurumu (Customs Authority). Tarife pozisyonları ve gümrük işlemleri.

Bağdat Ticaret Odası / Erbil Ticaret Odası.

Kalite Kontrol/ Bureau Veritas / Intertek/kontrol ve ön denetim ile uygunluk testleri.

Ticaret Müşavirliği/Ataşelikleri/T.C. Büyükelçiliği/Başkonsoloslukları (Bağdat / Basra/Erbil/Musul). Ticari temsilcilik ve firma listeleri talep edilir.

Bölgesel lojistik sağlayıcılar: Aramex, DHL, yerel nakliye şirketleri.

Başbakanlık: <https://www.presidency.iq/>

Başbakanlık Ofisi: <https://pmo.iq/>

Bakanlar Kurulu Sekreterliği: <https://www.cabinet.iq/ar>

İhaleler: <https://itp.iq/>

Sanayi ve Madenler Bakanlığı: <https://industry.gov.iq/>

Ticaret Bakanlığı: <https://www.mot.gov.iq/>

İnşaat, Konut ve Belediyeler Bakanlığı: <https://www.moch.gov.iq/>

Elektrik Bakanlığı: <https://moelc.gov.iq/>

Sağlık Bakanlığı: <https://www.moh.gov.iq/>

Planlama Bakanlığı: <https://mop.gov.iq/>

Ulusal Yatırım Komisyonu: <https://investpromo.gov.iq/>

Irak Ticaret Odaları Federasyonu: <https://ficc.org.iq/>

Firma Tescil Sorgulama: https://tasjeel.mot.gov.iq/sh2/main_page.html

Musul Valiliği: <https://ninava.gov.iq/>

Kerkük Valiliği: <https://kirkuk.gov.iq/>

Ekonomi ve İş Haberleri: <https://www.iraq-businessnews.com/>

(Bu bölümde kurum isimleri ve başvuru kanalları genel olarak verilmiş, kesin iletişim bilgileri için resmi siteler kontrol edilmelidir).

11. Kaynakça

- Irak Ticaret Bakanlığı raporları ve resmi gümrük verileri.
- Uluslararası ticaret veri tabanları (ör. UN Comtrade, OEC). Pazar hacmi ve tarife bazlı veriler için.
- Sektör raporları (IndexBox, MarketResearch vb.). Pazar trendleri ve segment analizleri.
- Yerel haber ve sektör yayınları (Bağdat/Erbil/Basra/Musul ekonomi haberleri).
- Açık kaynaklar/İnternet (Küresel Ticaret Veri Portalı-Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Portalı-Volza8Küresel Ticaret Verileri Platformu)
 - <https://www.itkib.org.tr>
 - <https://ticaret.gov.tr/data>
 - <https://www.wto.org>.
 - <https://tradingeconomics.com>
 - <https://www.idmib.org.tr/>
 - <https://www.kolayihracat.gov.tr/sektorler/deri-ayakkabi-ve-saraciye-urunleri>
 - İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği/İDMİB SektörŞubesi/<https://www.itkib.org.tr>
 - <https://comtrade.un.org/>
 - <https://www.trademap.org/>
 - <https://globaltradedata.wto.org/>
 - <https://www.volza.com/p/leather/buyers/buyers-in-iraq/>
 - https://tradecompetitivenessmap.intracen.org/TP_TP_Cl.aspx?RP=368&Yr=2022&utmsource
 - <https://oec.world/en/profile/bilateral-product/footwear/reporter/irq>
 - https://guides.library.harvard.edu/trade?utm_source
 - <https://blogs.worldbank.org/en/opendata/the-essential-role-of-un-s-comtrade-in-trade-data>
 - https://www.destatis.de/EN/Themes/Countries-Regions/International-Statistics/DataSources/11_01_UN_Comtrade.html?utm_source
 - <https://www.rudaw.net>
 - <https://www.trademap.org/>
 - <https://www.instagram.com/>

NOT: Burada yer alan bilgi, yorum ve tavsiyeler yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Burada yer alan ve hiçbir şekilde yönlendirici nitelikte olmayan içerik, yorum ve tavsiyeler genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Burada yer alan bilgiler Musul Ticaret Ataşeliği tarafından genel bilgilendirme amacı ile hazırlanmıştır. Hiçbir şekilde yönlendirici nitelikte olmayan bu içerik, genel anlamda bilgi vermeyi amaçlamakta, bu içeriğin müşterilerin ve diğer yatırımcıların alım satım kararlarını destekleyebilecek yeterli bilgileri kapsamayabileceği dikkate alınmalıdır. Bu sayfalarda yer alan çeşitli bilgi ve görüşlere dayanarak yapılacak ileriye dönük yatırımlar ve ticari işlemlerin sonuçlarından ya da ortaya çıkabilecek zararlardan Ticaret Bakanlığı sorumlu tutulamaz